

M

K

B

T
Á
J
É
K
O
Z
T
A
T
Ó

*Minden tagtársunknak
eredményes kutatótáborokat
és barlangtúrákat kívánunk!*

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
KÖZLEMÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
HÍREK

HIRDETMÉNYEK

2014.
július–augusztus

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

**NAVRATIL GÉZA MÁRTON
(1934–2014)**

Múlt havi – hosszú betegség utáni – elhunytáról turista társaitól kapott értesítésre döbrentünk meg.

Navratil a Mecseki Karsztkutató Csoport (MKCs) tagjaként 1976-tól jelentős szerepet vállalt a térképszerkesztési munkák kivitelezésében. A speleológus kollégák csoportunk évi jelentéseiben, majd a Jubileumi Évkönyvünkben (1972–1997) találkozhatunk nevével és az általa rajzolt térképekkel. E könyv belső záró borítóján fényképen is látható személye a Mecseki Barlangkutatók Első Találkozásán 1996-ból, a bűdöskúti turistaház előtti tűzrakónál. E képen a Spirál-víznyelőbarlang bemutatása közben ő tartja a 100 méter mélységűnek megismert barlang lerajzolt szelvényét.

Navratil Géza csoporttársunk elévülhetetlen munkássága 40 éves jubileumunk alkalmára készített nyomdai kiadás alatt lévő írásomban is több helyen név szerint megjelenik.

Géza barátunk, végzett építészmérnök, már korábban elkötelezett turista volt, ennek során számos tájfutó térkép felvételezésében és szerkesztésében is tevékenykedett. Csoportunkba jelentkezve a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat (MKBT) Dél-dunántúli Területi Szervezetének 7 fővel szervezett forráskataszterező munkabizottságában kezdte el kiemelkedőnek bizonyult tevékenységét. Ennek eredményeként készült el a 144 oldalas Mecseki forrás-kataszter 1987. c. kemény kötésű könyv, Navratil Géza által rajzolt 98 darab tízezres méretarányú térképpel. (A szerzők használatára az eredeti A/3 méretarányban készített könyv – a Természetbarát Szövetség számára is átadott – példányain kívül A/4 és A/5 kicsinyítésben is készültek.)

1988-tól tagtársunk belépett az MKBT-be, majd betegsége kezdetéig tagdíjfizetőjeként volt nyilvántartva. Csoportunkban a karszt- és barlangkataszterező munkához elengedhetetlen tízezres térkép alaplapok készítésében jeleskedett. Mindez rendkívül sok időráfordítást igényelt, ugyanis a Ny-Mecseki jelentős karsztforrások vízgyűjtő területeit felölelő topográfiai és külön kataszteri lapjait készítette el (18 db A/3) kitűnő minőségben film-pauszra.

Hálával tartjuk meg emlékezetünkben csoporttársunkat, aki a Mecseki Karsztkutató Csoportban térképeivel felbecsülhetetlen értéket alkotott. A mindenben segítőkész, emberséges barátunkat utolsó útjára kísérve (07. 08.) kívánjuk, hogy nyugodjon békében.

Rónaki László

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS

A Társulat 2014. április 26-án tartotta éves küldöttközgyűlését. A szavazattal rendelkező megjelent küldöttek száma 25 fő volt, szavazati jog nélkül 7 fő vett részt. A küldöttközgyűlés keretében az Érembizottság

– a karsztvidékek és barlangok tudományos kutatásában elért kimagasló eredményért adományozható *Kadić Ottokár-éremmel* tüntette ki **Stieber Józsefet**, két évtizeden át folytatott klimatológiai méréseiért, műszertechnikai újításaiért és eredményeinek összefoglalásáért,

– a magyar karsztvidékek és barlangok feltáró kutatásában elért kimagasló eredményért adományozható *Vass Imre-éremmel* tüntette ki **Rántó Andrást**, hazánk legmélyebb barlangjának, a Bányász-barlangnak feltárásáért és az Ódor-vár térségében kitartó munkával elért eredményéért,

– a fiatal kutatók számára adományozható *Mikolovits Veronika-éremmel* tüntette ki **Muladi Beátát**, a tudományos barlangkutatásban, a barlangkutatás népszerűsítésében, utánpótlás-nevelésben és rendezvényszervezésben végzett példaértékű tevékenységéért

– a magyar karsztvidékek és barlangok feltáró kutatásában elért kimagasló kollektív eredményért adományozható *Vass Imre emléklappal az Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesületet* tüntette ki a Szoplaki-ördöglyukban és az Ajándék-barlangban elért jelentős felfedezésekért.

A küldöttközgyűlés

- 90. születésnapja alkalmából *dr. Dénes Györgyöt*,
 - 85. születésnapja alkalmából *dr. Markó Lászlót*,
 - 80. születésnapja alkalmából *Preisinger Ferencet* és *Várszegi Sándort*,
 - 75. születésnapja alkalmából *Zentai Ferencet*, *dr. Dénes Györgynét*, *dr. Fodor Istvánt* és *Kiss Jenőt*,
 - 70. születésnapja alkalmából *Maucha Lászlónét* és *Simsa Pétert*,
 - 60. születésnapja alkalmából *Berczik Pált*, *Gaál Lajost*, *Hegyi Gábort*, *Juhász Mártont*, *dr. Lénárt Lászlónét*, *dr. Medgyesy Pétert* és *Takácsné Bolner Katalint* köszöntötte.
- tiszteleti taggá választotta *Rónaki Lászlót*, *Simsa Pétert*, *Adamkó Pétert* és *Házi Zoltánt*.

A küldöttközgyűlés elfogadta

- a 2013. évről szóló főtitkári beszámolót (lásd a 4. oldalon)
 - a 2013. évről szóló közhasznúsági beszámolót és eredménykimutatást (lásd az 5. oldalon, illetve a www.barlang.hu honlapon)
 - a Karszt és Barlang Alapítvány 2013. évi gazdálkodásáról szóló közhasznúsági jelentést (lásd a 7. oldalon, illetve a www.karsztesbarlang.hu honlapon)
 - a Karszt és Barlang Alapítvány alapító okiratának módosítását,
 - a 2014. évi munkatervet
 - a 2014. évi költségvetést.
- A lemondott Szabó Lénárd helyére dr. Móga Jánost választotta társelnökké.

Idézet dr. Markó László köszönő soraiból:

Tisztelt Elnök Úr, kedves barlangász kollégák,

köszönöm a közgyűlési meghívót, és különösen azt, hogy a Társulat ilyen figyelmesen számon tartja idős tagjait. De szép is volt a magyar barlangkutatásnak az az arany korszaka az ötvenes-hatvanas években, milyen jó, hogy aktív részese lehettem ennek a korszaknak. Köszönöm, hogy ezzel a meghívóval egy kis időre újra felidéztek bennem a régi hangulatot....

Örömmel látom, hogy a hazai barlangkutatás az utóbbi években újabb virágkorát éli. Ennek folytatásához kívánok valamennyiőtöknek sok sikert!"

FŐTITKÁRI BESZÁMOLÓ

Vezetőségi ülések:

Beszámoló küldöttközgyűlést 1, választmányi ülést 2, elnökségi ülést 5 alkalommal tartottunk.

Rendezvények:

- Barlangnap 2013. június 21–23. Tapolca (Badacsonyládbi-hegy), 260 résztvevő.
- Központi kutatótábor, 2013. július 13–18, Budapest, József-hegyi 4. sz. barlang (Kádár-rendszer), összesen 14 résztvevő.
- 16. Nemzetközi Szpeleológiai (Barlangtani) Kongresszus, Brno
A Csehországban megrendezésre kerülő rendezvényen Magyarországot 17 fő képviselte. A rendezvény keretében a 2013. július 17–20. között rendezett előkiránduláson 13 résztvevővel a budai termálkarszt, a 2013. július 29–augusztus 1. közötti utókiránduláson 18 fő részére a Világörökség részét képező Aggteleki-karszt barlangjait mutattuk be a külföldi karsztos szakembereknek.
- Barlangkutatók Szakmai Találkozója, 2013. november 8–10. Szeged, 141 résztvevő.
- Nyilvános előadások a Szemlő-hegyi-barlang vetítőtértermében.
- Gyermekprogramok rendezvényekhez, jeles napokhoz kapcsolódva.

Szakmai tanulmányutak:

- Ausztria, 2013. január 26–28. 17 fővel túra a Lamprechtsofenben.
- Franciaország, 2013. május 10–26. 16 fővel részvétel a 8. Európai Szpeleofórumon, az oda és a visszaúton számos további karsztos, barlangos és kulturális látnivaló.
- Erdély, 2013. augusztus 16–20. 34 fővel Torockó és környékének felszíni és felszín alatti látnivalói volt a programban.
- Hazai szakmai tanulmányút a Bükk hegységben, 2013. október 11–13. 15 fővel.

Montenegro expedíció:

2013. augusztus 2–18. között immár a tizenegyedik alkalommal zajlott, amelyen összesen mintegy 90 fő vett részt.

Esélyegyenlőségi programok:

Sérült embertársaink számára barlangtúrákat szerveztünk a budapesti Mátyás-hegyi-barlangban, valamint két alkalommal Aggteleki-karszton.

Oktatás:

Az Oktatási Szakosztály a központi vizsga keretében 110 fő alapfokú és/vagy Technikai 1-es tanfolyamot végzett személyt vizsgáztatott.

Egy tavaszi és egy őszi Technikai 2-es tanfolyamot 12, ill. 10 fő végzett el.

A kutatásvezetői tanfolyamon 13 fő jutott el a záróvizsgáig, és vizsgázott.

Kiadványok megjelentetése:

MKBT Tájékoztató – kéthavonkénti rendszerességgel. Örömteli, hogy egyre többen választják az elektronikus változatot

Karszt és Barlang 2012. évi számához az anyaggyűjtés lezárult, de nyomdába anyagi hiányában egyelőre még nem került. Az MKBT dolgozik a helyzet feloldásán.

Cholnoky Jenő karszt- és barlangkutatási pályázat

A Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával lebonyolításra került.

Bibliotheca Speleologica Hungarica:

Folytatódik a Társulat könyvtárában található kiadványok digitális feldolgozása.

KÖZHASZNÚSÁGI BESZÁMOLÓ

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatot a Fővárosi Bíróság 2012. január 1. napjától 13.Pk.60.438/1989/45 számon közhasznú szervezetnek minősítette.

1. Egyszerűsített beszámoló, eredménylevezetés adatok e Ft-ban

Tétel megnevezése	Előző év	Tárgyév
Az összes közhasznú tevékenység bevétele	8869	8922
Közhasznú célra, működésre kapott támogatás	1762	300
Pályázati úton elnyert támogatás	1555	2100
Közhasznú tevékenységből származó bevétel	3016	3958
Tagdíjból származó bevétel	2105	2242
Egyéb bevétel	4	14
Vállalkozási tevékenység bevétele	0	0
Tényleges bevétel	8869	8922
Közhasznú tevékenység ráfordításai	8166	8326
Vállalkozási tevékenység ráfordításai	0	0
Adózás előtti eredmény	0	0
Tárgyévi közhasznú eredmény	743	596

Társulatunk vállalkozási tevékenységet sem 2012-ben, sem 2013-ban nem folytatott.

2. Vagyonkimutatás

a 2013. december 31-i állapot szerint:

adatok e Ft-ban

Tárgyi eszközök	0	0
Követelések	573	570
Készletek	450	408
Pénzeszközök	1338	1429
Aktív időbeli elhatárolások	0	0
Eszközök összesen	2461	2507
Saját tőke	1547	2143
Tartalék	0	0
Kötelezettségek	914	364
Források összesen	2461	2507

3. Társulatunk 2013-ben önkormányzattól, kisebbségi települési önkormányzattól, települési önkormányzatok társulásától és mindezek szerveitől támogatást nem kapott.

4. Cél szerinti juttatások kimutatása

Tagságunk részére kéthavonta megjelentettük a legfontosabb hazai és külföldi barlangkutatással kapcsolatos eseményeket, információkat, kiadványokat ismertető MKBT Tájékoztató kiadványunkat.

5. Társulatunk közhasznú tevékenységeinek kiadásaihoz 2013-ban

– a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatóság Közgyűjtemények Kollégiumától a Bibliotheca Speleologica Hungarica karszt- és barlangtani szakkönyvtár folyóiratainak elektronikus feldolgozásához 300 000 Ft-ot,

– a Vidékfejlesztési Minisztérium irányító szervezetétől a Cholnoky Jenő karszt- és barlangkutatási pályázat lebonyolításához 500 000 Ft-ot,

– az Új Európa Alapítvány MOL Gyermekgyógyító Programján Barlangi élménytúra sérült gyermekek és serdülők számára, nem kiépített barlangokban 1 600 000 Ft-ot,

– a magánszemélyek jövedelemadójának 1 %-ából 308 035 Ft-ot,

– magánszemélyektől adomány címen 412 000 Ft-ot kapott.

6. A Társulat törvény szerinti vezető tisztségviselői részére a Társulattól 2013. évben kifizetés nem történt. A Társulatban munkaviszonyban álló alkalmazott részére 2013. évben járulékokkal együtt 2 948 940 Ft került kifizetésre.

7. Beszámoló a közhasznú tevékenységről

Társulatunk taglétszáma jelenleg 585 fő.

– A Társulat tagjai, kutatócsoportjai és egyéni kutatói által karsztvidékek és barlangok bejárásával, megismertetésével, feltárásával olyan társadalmilag hasznos tevékenységet végeztek, amelynek megismertetésével, hasznosítási javaslatok kidolgozásával állami és önkormányzati szervek munkáját támogatták.

– Karszterületek és barlangok rendszeres bejárásával és kataszterezésével, járatok térképezésével olyan természetvédelmi (barlangvédelmi) feladatokat láttak el, amelyek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Törvény végrehajtását segítették elő.

– Tagjai a megszerzett ismeretek széles körű elterjesztésével (előadások, publikációk, szakmai találkozók megszervezése) a társadalom tudatformálását szolgálták.

– Tagjai a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlősége megvalósításának mind teljesebb körű elősegítése érdekében szabadidős programokat szerveztek.

– Hazai, külföldi és nemzetközi szervezetekkel együttműködve, a magyar karszt- és barlangkutatás, az ehhez kapcsolódó érdekképviseleti és szakmai-tudományos tevékenysége koordinációs, információs feladatok ellátására is kiterjedt.

– A Társulat könyv-, térkép- és dokumentáció-tára egyedi gyűjteményeinek nyilvános használhatóságával szintén értékteremtő közhasznú tevékenységet lát el.

Fenti tevékenységei közül Társulatunk 2013 folyamán 2 hazai rendezvényt szervezett. A barlangkutatók hagyományos éves találkozója, a *Barlangnap* 285 résztvevővel a Balaton-felvidéken, Badacsonylábdihelyen került megrendezésre. A rendezvény lebonyolításában közreműködött a Bakonyi Barlangkutató Egyesületek Szövetsége.

A *Barlangkutatók Szakmai Találkozója* 103 fő részvételével a Szegedi Egyetemen

került megrendezésre.

Hazai és külföldi karsztvidékek megismertetése érdekében négy szakmai programot szerveztünk Ausztriába, Franciaországba, Romániába, valamint a Bükk hegységbe. Ezek megvalósításához minden alkalommal bevontuk a helyi civil szervezeteket, illetve az illetékes természetvédelmi hatóságokat, külföldi társszervezeteket.

Az *esélyegyenlőségi programok* keretében „Verocs” Speciális Szükségletűek Sporttevékenységét szervező Szakosztályunk mozgássérült fiatalok számára barlangi túrákat szervezett.

A Szemlő-hegyi-barlang vetítőtermében hetenkénti rendszerességgel ismeretterjesztő előadásokat és kisebb rendezvényeket, gyermekprogramokat szerveztünk.

Idős barlangkutató társaink számára *Fosszília Klub* néven évente két alkalommal baráti összejövetelt szerveztünk.

Társulatunk tagjai és kutatócsoportjai kiemelkedő eredményeket értek el a hazai barlangok feltárásában és a feltárt barlangok, barlangszakaszok természetvédelmi célú állagmegóvásában.

Csoportjaink és egyéni kutatóink a Cholnoky Jenő karszt- és barlangkutatási pályázatra beadott pályaműveikkel járultak hozzá a szakminisztérium közhiteles barlangnyilvántartása adatainak bővítéséhez és aktualizálásához.

Folytattuk könyvtári állományunk módszeres feldolgozását.

Dr. Leél-Össy Szabolcs
elnök

KARSZT ÉS BARLANG ALAPÍTVÁNY 2013. ÉVI KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉSE

1. Számviteli beszámoló

A Karszt és Barlang Alapítvány 2013. évben gazdálkodásáról a számviteli törvénynek és a kapcsolódó előírásoknak megfelelően egyszerűsített éves beszámolóval állított össze. Az Alapítványi vagyoni mérleg szerinti értéke 2013. december 31-én 10.153 ezer Ft volt. Ez 37 ezer Ft-al kevesebb, mint a 2012. évi záróérték.

2. Költségvetési támogatás felhasználása

A tárgyévben a Szervezet költségvetési támogatást nem kapott.

3. A közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek nyújtott juttatások értéke, illetve összege

Alapítványunknál személyi jellegű ráfordítás nem volt.

4. A közhasznú tevékenységről szóló rövid tartalmi beszámoló

A Fővárosi Bíróság a 12.(14) Pk. 64 456/14 számú, 2001. november 22. napján hozott végzésével a 887. sorszám alatt nyilvántartásban levő Karszt és Barlang Alapítványt (a továbbiakban: KBA) közhasznúvá nyilvánította.

A KBA-nak évente közhasznú jelentést kell készítenie, melyet annak Kuratóriuma fogad el. A KBA alapító okirata szerint az elfogadott közhasznú jelentésről a Kuratóriumnak az alapító Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatot (a továbbiakban: MKBT) annak küldöttközgyűlésén kell tájékoztatnia.

A KBA jelenlegi Kuratóriumát az MKBT 2012. május 6-án megtartott Küldött-közgyűlése választotta meg a következők szerint:

Hegedűs Gyula	elnök
Hajnal Ágnes	titkár
Dr. Végh Zsolt	gazdasági vezető
Borzák Sarolta	kuratóriumi tag
Eszterhás István	kuratóriumi tag

A Kuratórium az elmúlt évben az Alapító Okiratban lefektetettek szerint végezte munkáját és eszerint gazdálkodtunk a ránk bízott vagyonnal is.

A Kuratórium döntése értelmében az Alapítvány tőkegarantált értékpapírokban tartja a vagyonát és évente a hozam kerül felhasználásra. Amint arról már a korábbi évek közhasznú jelentéseiben is tájékoztattuk az Alapítót, az alapításkori időszakhoz (1990.) viszonyítva bekövetkezett fokozatos hozamcsökkenés eredményeképpen a felhasználható összegek is csökkentek. A személyi jövedelemadó adó 1 %-os felajánlásából 2013-ban 25 ezer Ft folyt be az Alapítvány számlájára.

Pályázat:

Az alapítvány tőkájének hozamából 100 000 forintot tőkésített a kuratórium. A Kuratórium 2012. évi döntése alapján az Alapítvány 250 000 forinttal társkiadóként résztvett a Karszt és Barlang kiadvány 2011. évi számának kiadásában.

A 2013-as pályázati kiírásra 6 pályamunka érkezett. 1 Tudományos kutatás témakörben és 5 Hazai feltáró kutatások és táborok témakörben. A kuratórium döntése értelmében a megpályázott 707 ezer Ft összegből 4 pályázó részére 339 000 forint került odaítélésre. Ebből 55 000 forint az alapítvány számlájára az ADÓ 1 % felajánlásokból befolyt összeg. A pályázaton elnyert összeg nem fordítható személyi jellegű kiadásokra (pl. étkezés, élelmiszer, szállás), és üzemanyagköltségre is az elnyert összeg legfeljebb 20 %-a számolható el. A Kuratórium egyöntetűen a maradandó értékek beszerzését támogatta.

A nyertes pályázók a következők:

Sorsz.	Pályázó	Elnyert összeg (Ft)	Pályázati cél
1.	Alsódobozai Hernádmenti Természetvédelmi, Kulturális és Sport Egyesület	59 000	Bányász-barlang kutatótábor
2.	Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesület	150 000	Csévi-szirtek feltáró kutatása
	Gerecse Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület	50 000	Denevérfaunisztikai vizsgálatok a Gerecse- és Vértes-hegységekben
	Hajnóczy József Barlangkutató Sportegyesület	80 000	Odorvári régió kutatása

A pályázat résztvevői a Kuratórium döntéséről, elektronikus és postai úton értesítésre kerültek. A pályázat eredménye az MKBT Tájékoztató 2013. évi 4. számában (július-augusztus), valamint a KBA honlapján közzétételre került.

A Kuratórium kérte, hogy a pályázók tüntessék fel a honlapjaikon, közösségi portálon, prezentációkban és előadásokon, hogy az adott munka támogatója a KBA.

2013-ban került kiadásra a 2011. évi Karszt és Barlang folyóirat. Az Alapítvány előző évi döntésének megfelelően a kiadásban 249.500 Ft összeggel vett részt 2013-ban.

5. Javaslat az alapító okirat módosítására

A jogszabályi változások és az elmúlt évtizedek gyakorlati tapasztalatai alapján a Kuratórium a mellékletben szereplő javaslatot dolgozta ki az Alapító Okirat módosítására és jóváhagyásra ezt az alapító Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 2014. április 26-án megtartásra kerülő Közgyűlése elé terjeszti.

A jelen közhasznú jelentést a KBA Kuratóriuma 2014. április 22-i ülésén megtárgyalta és elfogadta.

A Karszt és Barlang Alapítvány pénzügyi beszámolója elérhető a www.karsztesbarlang.hu honlapon.

TÁMOGATÓINK

Adventure Caving Bt.	40 000 Ft	Szilvay Péter	5000 Ft
Dr. Markó László	20 000 Ft	Karsztvízgazda Bt.	42 000 Ft
név nélkül	2 500 Ft		

Támogatóink adományait szívből köszönjük.

BESZÁMOLÓK, RÖVID CIKKEK

ÁTFOGÓ VÍZNYOMJELZÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSA AZ AGGTELEKI-KARSZTON

Az Aggteleki Nemzeti Park és a Baradla-csoport részvételével, a Szlovák-karszt Nemzeti Park bevonásával 2014. május 20–28-a között határokon átnyúló (Intereg) pályázat keretében átfogó víznyomjelzési programot hajtottunk végre, melynek célja a korábban még nem vizsgált nyelő-forrás (barlang) kapcsolatok kimutatása volt.

Bakteriofággal "festettünk" a szlovák oldalon a *Vízfakadás-víznyelőben*, melynek vize nem jelent meg sem a magyar, sem pedig a szlovák oldal egyetlen mintázott forrásában sem. *Rhodamin WT*-vel festettünk az *Agancsos-réti-víznyelőben*, *fluoresceinnel* a *Papp-vermében*, *eozinnal* a *Királykúti-patakban* és *tinopállal* a *Vöröskő-lápa* nyelőjében. Ezek a festőanyagok kivétel nélkül megjelentek a szlovák oldalon a *Szilicei-jégbarlang* patakjában és a *Gombaszögi-barlang Fekete-patakjában*, azonban kb. 2 hétig egyik nyomjelző anyag sem jelent meg a mintázott magyar oldali forrásokban. Először a szlovák oldali *Miladában* jelentkezett a *Rhodamin WT*, így várható volt, hogy a korábbiól már ismert kapcsolattrendszeren keresztül, hamarosan

megjelenik a *Milada* – *Vass Imre*-barlangon keresztül a rózsaszínű víz a *Kis-Tohonya*-forrásban. Erre június 7-éig kellett várni, amikor is nem csak a *Kis-Tohonya*-forrás, hanem a Jósfaó vízellátását biztosító *Babot-kút* vize is erősen elszíneződött és, ez az állapot (a szikvíz készítő öröme) még 3 hétig fennmaradt.

Nyolc magyar-oldali forrásból (*Mogyorós-kút 1 és 2*, *Lófej-forrás*, *Kis-Tohonya-forrás*, *Szabó-kút*, *Babot-kút*, *Jósfa 1 és 2* forrása) összesen több mint 2000 db mintát vettünk le, így az eredmény reprezentatívnak tekinthető. A minták fluoriméteres vizsgálata megtörtént, a baktériofágok mikrobiológiai-laborban történő identifikációja folyamatban van. Természetesen a forrásokban párhuzamosan egyéb vizsgálatok (vezetőképesség, hőmérséklet, vízhozam, pH) és adatgyűjtések is történtek. A mintavételezések 2 óránként (3 forrásból automatával), 5 forrásból kézzel történtek. Annak ellenére, hogy az *Eozin* kis koncentrációban megjelent a *Kecső*-pataokban (a *Kecső* – *Hosszú-Alsó*-barlang ismert kapcsolata ellenére), sajnos nem jelent meg kimutatható koncentrációban a *Jósfa 1 és 2* forrásokban.

A 22 résztvevő neve ABC sorrendben: Adamkó Péter, Bajusz Gergő, Bódis Ferenc, Füredi Marci, Gruber Péter, Gyuricza Samu, Izápy Gábor, Jobbágy Miklós, Kalászd György, Kiss Klaudia, Kiss Péter (Pepe), Kutas Tamás, Lenkei Péter, Marozs Ágnes, Molnár Lajos, Sági Bence, Stavi Viktor, Stieber Bence, Stieber József, Szilvay Péter, Sztratiev Balázs (Caca), Dr. Végh Zsolt. Nélkülük a terepi mintavétel nem jöhetett volna létre, segítségüket köszönjük!

Stieber József

BARLANGNAP

Az 58. Barlangnapot a Társulat a területen kutató barlangkutató csoportok részvételével 2014. június 20–22. között a Bükk hegységben, Szentléleken rendezte meg. A regisztrált résztvevők száma sajnos nagyon alacsony, 157 fő volt. Ennek oka talán a néhány héttel korábban nagy sikerrel megrendezett Hágó Kupa és a meglehetősen kedvezőtlen időjárás volt.

A rendezvénynek a szentléleki Turistapark adott helyet, ahol a büfé-szolgáltatást leszámítva mindennel meg lehetünk elégedve. A barlangtúrák pénteken délutántól zökkenőmentesen bonyolódtak, szombaton és vasárnap reggel és délután mikrobuszos szállítás is segítette a túrázókat. A szervezők munkáját kicsit nehezítette, hogy a Barlangnappal párhuzamosan a Bécsi- és alsó-ausztriai Barlangkutató Egyesület 30 tagja számára – viszontlátogatás keretében – aggteleki programot kellett bonyolítani. Így e sorok írója napi ingázás keretében hol a regisztrációt látta el a Bükkben, hol a Béke-barlangban kísérte a vendégeket.

A Marcel Loubens Kupáért zajló verseny az idén rendhagyó módon, a szombati vacsorát követően, tesztfeladatok megoldásával, papíron zajlott. A versenyre végül 8 csapat nevezett, s az alábbi eredmény született:

1. Hármás Unterstützung (Molnár Lajos, Bajusz Gergő, Kugyela Lóránd)	64 pont
2. 11106 (Mimlits Gábor, Simon Thomasz, Sárközi Valéria)	62 pont
3. Nagy öregek (Adamkó Péter, Bartha László, Lénárt László)	61 pon
4. Ariadne (Erdélyi Balázs, Dzsibrail Mária, Kozmer Ákos)	60 pont
5. Habos (Soma, Culi, Peti)	57 pont
6. A hetedik (Barabás Judit, Beregi-Nagy Edit, Ács-Kovács Milán)	52 pont
6. Cungék Latorból (Kocsis János, Főnyad Béla, Rácz Ferenc)	52 pont
8. Triumvirátus (Petrovics Mária, Bercsik Emese, Frojimovits Ági)	37,5 pont

Mindkét napon nagy sikere volt a régészeti barlangokat felkereső túráknak.

Köszönet jár a barlangtúrák zökkenőmentes lebonyolításában közreműködő valamennyi túravezetőnek, Göröcs Dorkának, Leél-Őssy Szabolcsnak és Timkó Attilának, akik nélkül a regisztráció nem működött volna hatékonyan, a Muzits Anikó vezette konyhatündéreknek és Katona Józsefnek, aki a tesztfeladatok összeállításában volt segítségünk-re.

Fleck Nóra

CSEHORSZÁGI TANULMÁNYÚT

A Társulat 2014. június 28–július 6. között 33 fő részvételével csehországi tanulmányúton járt. Ezúttal csak idegenforgalmi barlangok szerepeltek a programban, de nem a Morva-karszt klasszikusai, hanem egy kivételével a maradék nyolc. Jóllehet az előbbieket viszik el a pálmát, mégsem panaszkodhattunk, hiszen pl. a Zbrašovi-aragontbarlang, a cseppkövekben hihetetlenül gazdag Javoricskó-barlang, vagy a számos geológiai érdekességet rejtő Konepruszi-barlang felkeresése nagy élményt nyújtott a társaságnak. A Cseh Barlang Igazgatóság jóvoltából valamennyi barlangot térítésmentesen járhattuk végig, s minden barlangnál valamennyi résztvevő kiadványokból, képeslapokból, prospektusokból álló ajándécsomagot kapott. Ezúton is köszönjük Székely Kinga közbenjárását a program lebonyolításában.

Nem írhatunk ilyen dicsőregetet az ugyancsak felkeresett egyetlen lengyel barlangról, ahová jó előre bejelentkeztünk, s vissza is igazolták jövetelünket. Ennek ellenére a helyszínen magasabb árat szabtak számunkra, melyet azzal indokoltak, hogy aznap ünnepnap van. Ezen kissé meglepődtünk, s reklamáltunk, de ennek csak az lett az eredménye, hogy alig kaptunk világítást, s az egyik csoportunk már csak a barlangon kívül hallgathatta meg az utolsó két állomásról szóló információkat. Ennyit a lengyel-magyar barátságról.

Egész ottlétünk alatt nem panaszkodhattunk az időjárásra, bár az egyetlen felszíni túránkat az egész napos szakadó eső elmosta, de a sebtében kitalált pótprogram keretében megismerhettük az aranyosás fortélyait.

A bizarr temetőkapolnájáról nevezetes Kutna Hora-ban, ahol a csillárok és gyertyatartók is csontokból vannak, lejutottunk az ugyancsak izgalmas egykori ezüstbányába, ahol a tárókban olyan mértékű a falakon a cseppkövesedés, hogy akár barlangban is lehetünk volna. Ez a város is Világörökség, akárcsak Prága, ahol egy estét és egy egész napot sikerült eltölteni, továbbá a műemlékekben gazdag Český Krumlov és Telč városok is.

S persze nem feledkeztünk meg a kiváló cseh sörökről sem, számos korsóval gurítottunk le az út során.

Még rengeteg látnivaló lett volna, de valamit hagyni kell a következő túrára is. Most már vár az Isztriai-félsziget. Részletes beszámoló a Karszt és Barlangban jelenik meg.

F. N.

BARLANG-KLIMATOLÓGIAI MÉRÉSEK ÉRDEKES HELYSZÍNEKEN XIV.

Korábbi és mostani méréseimet TESTO 610 relatív páratartalom és hőmérővel, TESTO 905-T1 beszűrő hőmérővel, TESTO 810 infrahőmérővel, TESTO 405-V1hődrótos anemométerrel, TESTO 535 (NDIR) CO₂ mérővel, GTD1100 altiméter-baro-

méterrel, valamint AIR CO2ntrol-3000 tip. CO₂ adatgyűjtővel végeztem, és az MSZ ISO 8756:1995 szabvány szerint jártam el. A fenti műszereket akkreditált laboratóriumban kalibráltattam.

A bükk Kőhát barlangjainak vizsgálata (2013. 02. 13.)

Lengyel Janó meghívására érkezünk egy hűvös februári napon a Kőhátra, hogy klimatológiai vizsgálatokat végezzünk különböző magasságokban nyíló barlangok járataiban. Először a 650 m tszf. magasságon nyíló Kőhát-meander-barlangot, majd a vele közel egy magasságban húzódó, két bejáratos Kőhát-barlangot, végül a 675 m tszf. magasságon nyíló Illus-kúti-zsombolyt mértük meg. Vizsgálatunk idején a felszínen borús, esős idő volt, 2,6°C-os hőmérséklettel. Segítőm volt Fekete Ákos.

Mérési pont	K. hőm. (°C)	CO ₂ (ppm)	Egyéb	Megjegyzés
felszínen, szélcsendben és esőben	2,5–2,6 RH: 100%	350–370	Talaj hőfok (-10 cm) 3,4°C	Légnedv: 6,4 g/m ³ (Pa: 934,2 hPa)
Kőhát-meander-bg. végpontján	7,8–7,9 RH: 100%	488–520	Talaj hőfok (-10 cm) 5,5°C	-8 m a bejáratától (Pa: 932,6 hPa)
Kőhát-meander bg jobb felső kürtőben	6,3–6,4 +4 m bej.-tól	1520–1640	Talaj hőfok (-10 cm) 4,2°C	Qbej: 7,5 Nm ³ /h (Pa: 932,4 hPa)
Kőhát-bg. alsó bej. alsó szűkületben	7,4–7,5 RH: 100%	840–850	Talaj hőfok (-10 cm) 5,5°C	Qszük: 32,5 Nm ³ /h (Pa: 932,4 hPa)
Kőhát-bg. alsó bej. akna aljában	4,7–4,8 RH: 100%	470–477	Q a bejáraton: 42,5 Nm ³ /h	20 m a bejáratától (Pa: 932,4 hPa)
Kőhát-bg. alsó bej. akna tetején	9,0–9,1 RH: 100%	1300–1310	Akna mélysége 5 m	28 m a bejáratától (Pa: 932,2 hPa)
Kőhát-bg. alsó bej. jobb oldali ág	7,8–7,9 RH: 100%	625–630	Talaj hőfok (-10 cm) 5,6°C	4 m a bejáratától (Pa: 932,5 hPa)
Kőhát-bg. felső bej. jobb oldali ág	5,0...5,1 RH: 100%	539–545	Talaj hőfok (-10 cm) 6,9°C	Visszavezet az akna aljába, de elszűkül!
Kőhát-bg. felső bej. fő-folyosó	4,5...4,6 RH: 100%	490–495	Talaj hőfok (-10 cm) 5,4°C	30 m a bejáratától (Pa: 932,2 hPa)
Illus-kúti zsomboly alsó végpont	7,3...7,4 RH: 100%	780–800	Talaj hőfok (-10 cm) 5,9°C	- 10 m a bejáratától (Pa: 929,8 hPa)
Illus-kúti zsomboly felső végpont	8,3...8,4 RH: 100%	1280...1290	Talaj hőfok (-10 cm) 6,9°C	- 8 m a bejáratától (Pa: 929,7 hPa)

A Kőhát-barlang aknájának tetejéből nyílik egy agyag-dagonyás nyugat felé elszűkülő 15 méteres járat, mely néhány méterre megközelíti a Kőhát-meander-barlang jobb felső kürtőjét. A két járat nyilvánvalóan levegős kapcsolatban van egymással, hiszen mindkettőnek jóval magasabb a CO₂ szintje, mint a környező járatoknak. A Kőhát-meander-barlang végpontja a befelé húzó hideg levegő ellenére sem hűlt át, hőmérséklete megegyezik a szomszédos nagy barlang járatainak átlagával. A levegő áramlási iránya télen a Kőhát-barlangban az alsó szűkület megkerülésével az aknán keresztül a felső bejárat jobb oldali ágába történik, melyen keresztül a felmelegedett levegő a szabadba távozik. Figyelemre méltó az alsó bejárat jobb oldali folyosójának szűkülete, mely előtt egy kis hasadékból 625 ppm-es CO₂ és közel 8°C-os levegő áramlik. Ennek a területnek jóval hidegebbnek kellene lennie, és a levegő áramlása sem erre történik, tehát egy másik barlanggal vagy további barlangjáratokkal történő kapcsolatára utal, melyből melegebb levegő áramlik kifelé. Az Illus-kúti-zsomboly járatai 25 méterrel magasabban húzódnak a két említett barlanghoz képest, mégis kétirányú légáramlás figyelhető meg benne: a téli hideg levegő befelé áramlik az alsó végpont felé, míg a felső végpontból jóval tágasabb járatokból származó átmelegedett, CO₂-ben dúsabb barlangi-levegő áramlik kifelé. Első vizsgálatra úgy tűnik, hogy jelen van a 3 barlang között meghúzódó nagyobb barlangrendszer, mellyel az Illus-kúti-zsomboly bizonyosan, a Kőhát-meander-barlang pedig feltételezhetően kapcsolatban áll. Érdemes lenne a megmért végpontokat tovább bontani és a Kőhát-barlang említett szűkületének környékét laposabban átvizsgálni.

Stieber József

EMLEKTÁBLA-AVATÁS

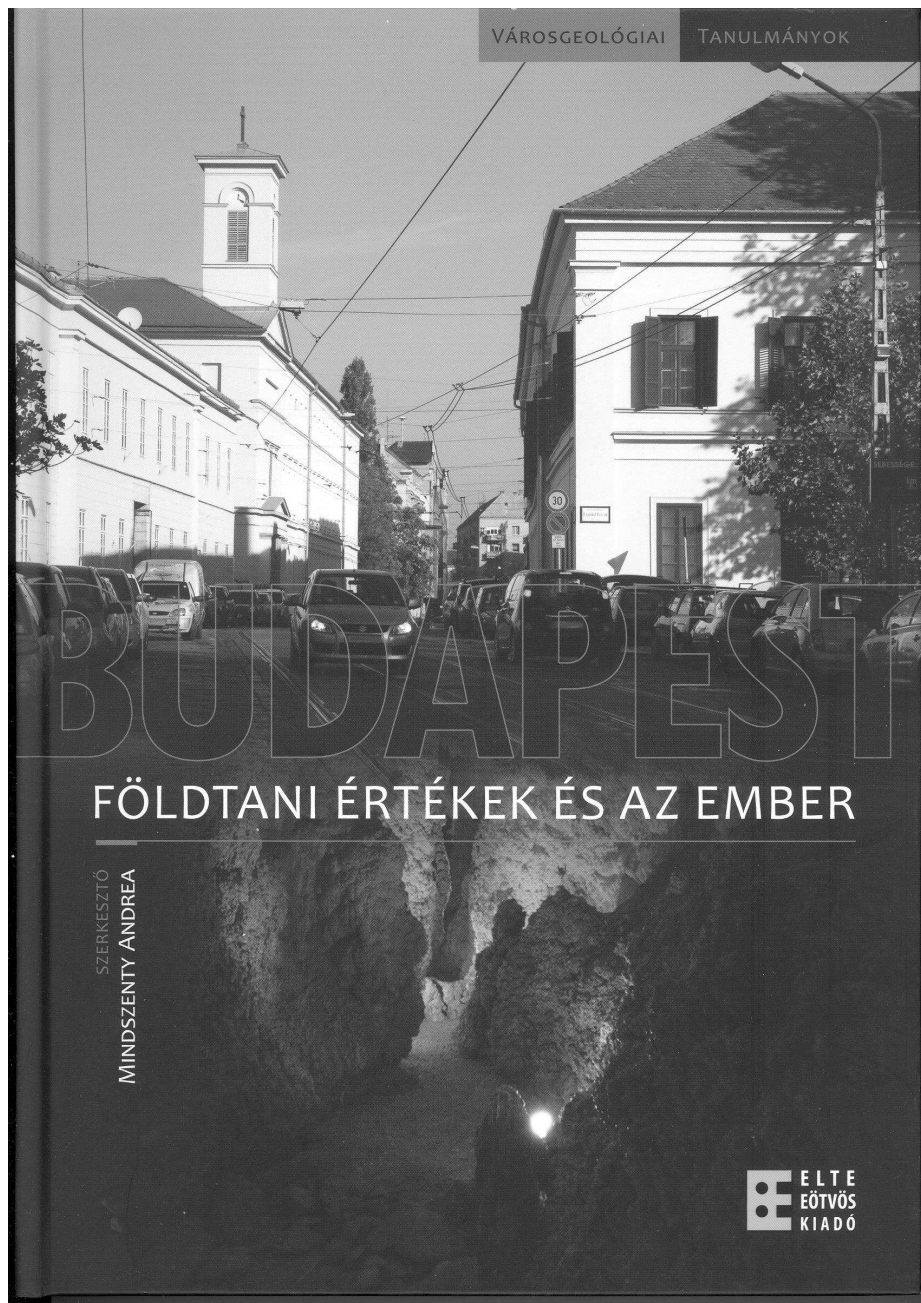
Az Abaligeti-barlang legnagyobb, cseppkövekben leggazdagabb részét, a Nagy-termét 60 évvel ezelőtt, 1954-ben tárta fel kutatótársaival Vass Béla. Az esemény kapcsán 2014. június 20-án tartott megemlékezés keretében Závoczy Szabolcs, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság igazgatója emléktáblát avatott a tavaly elhunyt barlangkutató tiszteletére.

Forrás: <http://www.abaligetibarlang.hu>

KÖNYVISMERTETÉS

Az ELTE Eötvös Kiadó gondozásában 2013-as dátummal 2014. júniusában került a piacra és a Kiadó könyvesboltjában (Eötvös-pont Lágymányos) még korlátozott példányszámban kapható **"Budapest: földtani értékek és az ember (Városgeológiai tanulmányok)"** című könyv (szerk.: Mindszenty Andrea), melyben – mint a főváros

“specialitásai” – kiemelt helyet kaptak a budai barlangok és az azokat létrehozó termálvizek.

A barlangok és a hidrogeológia mellett az érdeklődő olvasó számos, a terület általános geológiájával, és geomorfológiájával foglalkozó fejezetet is talál benne, melyek ízelítőt adnak a területre vonatkozó legújabb elképzelésekről, tudományos újdonságokról. Az elsősorban földtudományi ismeretanyagot urbanisztikai és régészeti témák egészítik ki. Mindezzel a szerkesztő szándéka az volt, hogy a figyelmet ráirányítsa a városfejlődés és az azt kezdetben alapvetően meghatározó és abban mindmáig jelentős szerepet játszó földtani tényezők kapcsolatára. A 52 fős szerzőgárda (köztük sok barlangkutatóval) a szerteágazó ismereteket igyekezett tudományos igényességgel, ugyanakkor nemcsak a szakemberek, hanem az érdeklődő laikusok számára is érthető és olvasható formában bemutatni. A 311 oldalas könyv mondanivalóját 126 db nívós színes fotótábla illusztrálja és mellékletként egy virtuális rózsadombi geológiai tanösvény ismertető füzetét egészíti ki. A könyv ára – a kutatást és a kiadványt támogató Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA) jóvoltából – mindössze 2650 Ft.

Virág Magdolna

Speleo Sport

Üzletünk 2014. július 12-től augusztus végéig zárva tart.

Kocsis András

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején (lapzárta: minden páros hónap 10-én)

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: 346-0494, tel./fax: 346-0495. E-mail: mkbt@t-online.hu

Szerkesztő: Fleck Nóra. Felelős kiadó: dr. Leél-Őssy Szabolcs

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Floppyn, CD-n és e-mail-en érkező anyagokat World formátumban tudunk fogadni.

